

## Socio-Economic Problems and the State

journal home page: <http://sepd.tntu.edu.ua>



Rudakevych, M. & Rudakevych, O. (2021) Rozvytok ukraïnskoi derzhavnosti yak holovnyi chynnyk radykalnykh suspilnykh transformatsii [The Ukrainian statehood development as the main factor of radical social transformations]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava* [Socio-Economic Problems and the State] (electronic journal), Vol.25, no.2, pp.305-315. Available at: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2021/21rmirst.pdf>



# РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ ЯК ГОЛОВНИЙ ЧИННИК РАДИКАЛЬНИХ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

**Марія РУДАКЕВИЧ**

Тернопільський національний технічний  
університет імені Івана Пулюя  
вул. Руська, 56, м. Тернопіль, 46001, Україна  
e-mail: [rudakevych.mi@gmail.com](mailto:rudakevych.mi@gmail.com)  
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-6690-0234>

**Олег РУДАКЕВИЧ**

Західноукраїнський національний університет  
вул. Львівська, 11, м. Тернопіль, 46009, Україна  
e-mail: [rudakevych.om@gmail.com](mailto:rudakevych.om@gmail.com)  
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-0725-6872>



### Article history:

Received: October, 2021  
1st Revision: October, 2021  
Accepted: November, 2021

### JEL classification:

H10

### UDC:

342.9 (477)

### DOI:

<https://doi.org/10.33108/sepd.2022.02.305>

**Анотація:** Базуючись на теоретичних засадах концепції державності, як комплексу політичних, економічних, соціальних і культурних інститутів, створених народом, який відстоює власні життєві інтереси, з'ясовано актуальні теоретико-методологічні та практичні проблеми подальшого формування України як національної державності, вирішення яких матиме істотне значення для радикальної трансформації економічної та інших сфер суспільного життя. До основних завдань національного державотворення на новому етапі розвитку українського суспільства віднесено: використання на практиці консенсусної етнополітичної теорії нації, яка діалектично поєднує етнокультурну та політичну самоорганізацію соціуму і буде сприяти формуванню модерної української нації; подолання інерційного впливу комуністичної ідеології, що визначала національну державу як «націоналістичну» та «буржуазну», і утвердження в суспільній свідомості ідеї національної державності, як важливої політичної цінності та засобу суспільних перетворень на засадах національної ідеї; структурування національної ідеї за основними об'єктами її відображення (національна спільнота, національна держава, стратегія національного розвитку), що сприятиме конкретизації та актуалізації української національної ідеї; впровадження в процес суспільного та державного управління засад публічної політики і комунікативної раціональності, що забезпечать прийняття органами влади політичних рішень за активної участі інших суб'єктів суспільної творчості; формування української національної політичної культури, яка актуалізує вітчизняні традиції та акумулює світовий досвід демократичного врядування; надійне забезпечення української державності в глобалізованому світі та досягнення миру на східних кордонах держави; подолання корупції як головної внутрішньої загрози безпечному існуванню української нації. Розкриваючи актуальні завдання подальшого розвитку української національної державності, запропоновано шляхи та засоби їх практичного втілення.

**Ключові слова:** українська державність, українська нація, національна держава, національна ідея, національна стратегема, економічна система нації, суспільна трансформація, публічна політика, національна політична культура, національна безпека.



Рудакевич М. Розвиток української державності як головний чинник радикальних суспільних трансформацій [Електронний ресурс] / Марія Рудакевич, Олег Рудакевич // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2021. — Вип. 2 (25). — С. 305-315. — Режим доступу: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2021/21rmirst.pdf>



This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.

## 1. Постановка проблеми.

Розвиток держави – інституту, що забезпечує функціонування та розвиток суспільства як цілісного організму, вимагає постійного пошуку резервів її удосконалення, що, у свою чергу, буде важливим фактором трансформації суспільних відносин. Особливо це стосується соціальної та економічної сфер суспільного життя, які є фундаментом формування та основою державності. Для розвитку української держави вельми важливим є наповнення актуальним змістом її основних конституційних ознак, до яких належать задекларовані в Основному Законі її правовий, соціальний і демократичний характер. Однак, не можна залишати поза увагою те, що важливою умовою успішного функціонування національного організму є набуття державою національних ознак, які не зводяться лише до таких її атрибутів як прапор, герб та гімн, а є чітко сформованим механізмом практичного задоволення насущних потреб та інтересів нації, в т. ч. у сфері економічного розвитку. Для цього українська державність повинна рішуче подолати риси радянської України і набути ознак модерної державності.

## 2. Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Українська держава є об'єктом наукового аналізу чималої когорти вітчизняних юристів, політологів, фахівців у галузі державного управління, соціологів та істориків. Основним предметом їхнього дослідження є демократичність державного устрою України, посилення правового характеру діяльності держави загалом і окремих її інституцій, виконання державою соціальної функції та забезпечення державної безпеки (праці О. В. Борисової, Б. Д. Гаврилишина, В. М. Єфремова, О. Л. Копиленка, М. А. Козловця, О. М. Майбороди, М. І. Михальченка, М. П. Недюхи, А. А. Попка, О. О. Рафальського, С. О. Телешуна та ін.). Значні теоретичні напрацювання щодо ролі держави у розвитку економічної сфери суспільного життя мають і економісти (праці В. П. Александрова, О. Г. Білоруса, В. М. Гейця, В. І. Голікова, С. І. Пирожкова, В. О. Точиліна та ін.). Йдеться про створення політико-правових умов для розвитку окремих сфер суспільного виробництва – промисловості, сільського господарства, транспорту та ін., прогнозування розвитку вітчизняної економіки та суспільства на близьку і далеку перспективу в умовах глобалізованого світу. Зокрема, вельми цікавим є досвід групи вітчизняних та зарубіжних фахівців, яка під керівництвом академіка НАН України М. З. Згуровського розробила аналітико-прогностичний документ під назвою «Форсайт 2016: сценарій соціально-економічного розвитку України до 2020 і 2030 років» [14].

Не дивлячись на значні науково-теоретичні та науково-практичні напрацювання вітчизняних учених у сфері державного будівництва, питання формування української державності як національної за своїм характером і змістом інституції залишається мало дослідженим. Саме поняття «національна держава» до недавнього часу не знаходило місця у вітчизняних енциклопедичних словниках, не дивлячись на те, що в «Декларації про державний суверенітет України» підкреслюється, що Україна повинна стати не лише «суверенною», а й «національною державою в існуючих кордонах на основі здійснення українською нацією свого невід'ємного права на самовизначення» [3]. Поняття «державність» і «українська державність» також не отримали достатнього наукового обґрунтування та найчастіше вживаються у науковій літературі як тотожні поняттям «держава» й «українська держава». Вітчизняна економічна система значною мірою залишається уламком радянської економіки, яка перебуває в стані перманентної кризи, а держава належним чином не сприяє захисту вітчизняного товаровиробника. Очевидно, що без набуття Україною рис національної держави, її економічна система залишатиметься без сутнісних національних ознак, що робитиме її беззахисною перед

економіками сусідніх держав та глобальною системою господарювання.

Підвищення ролі української держави у трансформації суспільних відносин гальмується недостатнім рівнем осмислення теоретичних засад національно-державного розвитку країни, зокрема, визначення моделі модерної української нації та її держави, усвідомлення сутності національної ідеї й налагодження механізмів публічної політики, забезпечення пріоритетів національної безпеки в умовах гострого міжцивілізаційного протистояння.

### **3. Постановка завдання.**

Базуючись на теоретичних засадах концепції державності як комплексу політичних, економічних, соціальних і культурних інститутів, що створені народом, який консолідовано відстоює свої життєві інтереси, – з'ясувати актуальні теоретико-методологічні та практичні проблеми подальшого формування України як національної державності, реалізація яких матиме істотне значення для радикальної трансформації економічної та інших сфер суспільного життя.

### **4. Виклад основного матеріалу.**

Державність – це устрій матеріального та духовного життя народу в умовах його автономності. Ідейні засади української державності, як політико-правового поняття та об'єктивної реальності, всебічно обґрунтовані політичним і державним діячем Української Народної Республіки В. Винниченком у праці «Українська державність» (Відень, 1920 р.) [2] та творчо розвинені ним в інших публікаціях. Політичний аспект державності автор нерозривно поєднує із соціально-економічними та культурними чинниками. Оскільки «людство, – відзначав В. Винниченко, – розбите на окремі національні колективи, які переважно зветься державами, то очевидно, що найкращим засобом збереження життя і розвитку кожної нації – є державність, себто комплекс тих інститутів економіки, політики, культури, які діють на території, населеній національним колективом, які зв'язують його у компактну цілісність і забезпечують розвиток у сучасному і майбутньому» [1, с. 8]. Тобто поняття «державність» є ширшим за змістом, ніж поняття «держава». Тому можна погодитися із О. Святоцьким, який відзначає, що «державність є своєрідним фундаментом, корінням держави, а остання, у свою чергу, є однією із складових – своєрідним вінцем державності» [12].

Першою на шляху формування модерної української національної держави стоїть проблема внесення ясності у сутність питання про стан та перспективи розвитку національної спільноти. У цьому зв'язку відзначимо, що у вітчизняному суспільствознавстві відсутня консенсусна теорія нації, яку поділяють вітчизняні науковці та практики. Серед народного загалу домінує етнічне трактування нації. Політичні партії, спираючись на власні ідеологічні засади, наполягають на реалізації різних моделей української нації – політичної, етнічної або гібридної (етнополітичної). Офіційна державна етнополітика дотримується пріоритету політичної моделі модерної нації [13].

Пострадянська українська нація ще не стала об'єктом всебічного й глибокого наукового дослідження. В літературі простежуються спроби заперечення актуальності досліджень української етнічної нації, мовляв, міжнародні правові акти уникають етнізації сутності національного феномена [4, с. 155–159]. У вітчизняній націології спостерігається також некритичне сприйняття ортодоксальних ліберальних учень про політичну націю, в яких етнічність виноситься за рамки змісту поняття «нація». Глибоко не усвідомлюється факт існування й діалектичної взаємодії української етнічної нації, яка відроджується і розвивається та формування основ поліетнічної

політичної нації в українській державі, їх діалектичної взаємодії.

За цих обставин, на нашу думку, доцільним є використання теоретико-методологічних засад етнополітичної концепції нації, яка виявляє спільну істотну рису етнічного та політичного різновидів націй: органічне поєднання в кожній з них культурної та політичної самоорганізації соціуму [9, с. 79–119]. Йдеться про обґрунтування та реалізацію етнополітики, спрямованої на активізацію націєтворчого процесу в Україні як на етнічній, так і політичній основі, а також про конвергенцію української етнічної та політичної націй у процесі подальшої консолідації українського суспільства й утворення етнополітичної нації.

Питання національного будівництва тісно пов'язані з набуттям Україною статусу повноцінної національної держави. На жаль, у вітчизняному науковому дискурсі темі національного характеру української держави приділяється мало уваги. Це обумовлено, з одного боку, інерційним впливом комуно-радянської ідеології, яка визначала національну державу, як «буржуазну» та «націоналістичну»; з іншого, – стереотипним твердженням про те, що в умовах постмодерну держави перестають бути національними. У науковому середовищі спостерігається нерозуміння того факту, що політичні нації також розбудовують національні держави – держави політичної спільноти (державність США, Канади, Бразилії, Аргентини, Іспанії тощо).

Сучасна українська державність діалектично поєднує ознаки державності етнічної та політичної націй, що також необхідно враховувати в законодавчих актах і практичній політиці органів публічного управління. У зв'язку із сказаним, варто відзначити, що революційні виступи українського народу у 2004, 2013–14 рр. мали суттєві ознаки боротьби за зміцнення національного характеру держави. Ще й сьогодні актуальними залишаються лозунги «За українську Україну!», «Подолати внутрішню окупацію України!», а протягом останніх років – «Зупинити наростання зовнішнього управління державою!». Показовим є також те, що національний характер української держави не закріплений у тексті Конституції України.

Однією із ключових проблем розвитку української державності залишається формування консенсусного розуміння сучасної української національної ідеї. Більше того, в Україні відсутня загальна концепція національної ідеї, яка б ґрунтувалася на сучасних досягненнях етнополітичної науки. Упродовж трьох десятиліть суверенного існування України неодноразово змінювався і корегувався зміст національної ідеї; національна мета підмінювалася засобом її досягнення або зовнішніми чинниками реалізації. Причини такого стану – несформованість національної ідеології, совкова зашореність посткомуністичної еліти, неусвідомлення життєво важливих національних інтересів і пріоритетів. Інша причина в тому, що в Україні впливовими все ще є проросійські політичні сили, які намагаються підмінити українську національну ідею російськими ідеологемами та відродити російську імперію.

Конкретизації та актуалізації змісту української національної ідеї сприятиме її структурування за головними об'єктами відображення: нація, національна держава, стратегія національно-державного розвитку, тобто мова повинна йти про три аспекти української національної ідеї – ідею нації, ідею національної держави та національну стратегію [10, с. 153–184].

Зміст ідеї модерної української нації на близьку перспективу полягає у відродженні та модернізації української етнічної нації і розбудові на її основі політичної нації.

Ідея української національної держави – це ідея формування держави на основі цінностей української етнічної нації та національних меншин, що виражатиме їх потреби й інтереси, забезпечить суверенітет, безпеку і територіальну цілісність країни.

Українська національна стратегіма, на нашу думку, містить три взаємопов'язані складові: ідею повернення України в лоно європейської цивілізації із збереженням

основ власної культури; ідею утвердження в державі цінностей та соціальних стандартів Європейського Союзу, що забезпечать заможне й щасливе життя народу; ідею історичної місії України – постати «новою Грецією» (Й.-Г. Гердер), яка продемонструє світові основи сучасної високогуманної моралі та культури і стане надійним форпостом Західної цивілізації на її східних кордонах.

У політичній та інших сферах суспільного життя велике значення має національна культура, в якій акумульовано історичний досвід народу та визначені ідеали суспільного і державного ладу. Усі складові культури народу (морально-етична, політична, правова, економічна тощо) тісно пов'язані між собою та впливають одна на одну. Проте, в житті сучасного суспільства все більшу роль відіграє його політична культура. Народ, який тривалий час не мав власної суверенної держави, повинен сформувати національну політичну культуру, переосмисливши свої традиції і досвід, а також творчо запозичити надбання інших спільнот.

У вітчизняній політології домінують поняття «політична культура України» та «політична культура суспільства», зміст яких розкривається на основі індивідуалістичного підходу Г. Алмонда (як сукупність політичних орієнтацій громадян держави безвідносно до їх національності). За такого підходу зміст національної політичної культури як культури спільноти, що відображає національні інтереси, традиції, символи та інші соціетальні елементи політичної культури, в т. ч. національну ідею, – залишається не розкритим. З огляду на це, актуальною є проблема розробки та використання теорії національної політичної культури, яка б відображала національну ідею й особливості національної ідентичності. Певні напрацювання з цього питання є у монографічних дослідженнях авторів даної статті [7; 11].

Актуальною для України залишається також проблема подолання політико-культурної спадщини комуно-радянської доби та інших історичних періодів підневільного існування народу. Посилению детермінуючої ролі вітчизняної політичної культури сприятиме подолання виявів її фрагментарності, неорганічності й амбівалентності та формування системи політичних цінностей, що відповідають національним інтересам й адекватні досягненням світової цивілізації.

Національна політична культура, як і культура загалом, базується на ментальності нації, архетипи якої глибоко вкорінені у підсвідомості народу. Тому суспільний процес, у т. ч. розбудова держави, має враховувати вплив підсвідомості на політико-правові, економічні та інші відносини в середовищі народу.

Незважаючи на значну кількість публікацій про українську ментальність та її роль детермінанти суспільних процесів, – це питання недостатньо досліджене. Простежується тенденція абсолютизувати позитивні риси українського менталітету та применшувати деструктивний вплив підсвідомих настанов на стан і розвиток українського суспільства та його державності.

До рис українського менталітету, які за умов суверенної держави чинять негативний вплив на її розбудову і вимагають адекватного реагування, відносяться насамперед такі:

- інтровертність – зосередженість людини на своїх внутрішніх, особистісних проблемах, а не на суспільних цілях;
- крайній індивідуалізм – прагнення особистої свободи без належного прагнення до колективних форм життєдіяльності та державності (брак колективізму);
- перевага громадоцентризму та регіоналізму над загальнонаціональним буттям, коли місцеві інтереси ставляться вище загальнодержавних;
- відсутність належної єдності елітного прошарку, міжособісна боротьба за владу, «отаманство»;
- домінування емоцій над інтелектом та волею, що істотно вирізняє українців серед західноєвропейських народів.

Важливим у дослідженні національної політичної культури є також осмислення ролі політичних міфів, стереотипів мислення та поведінки, інших ірраціональних елементів національної культури з точки зору їх ролі у державотворчому процесі. Не менш важливо також цілеспрямовано викорінювати патерналістські настанови, комплекси меншовартості та кривди, нецирість і національний нігілізм, психологічну мімікрію та конформізм, а також кар'єризм ціною зради національних інтересів, що прищеплені частині населення в період панування іноземних держав. Доцільно підняти науковий рівень компаративних досліджень психо-культурних рис української та російської націй та їх виявів у міждержавному протистоянні в сучасних умовах.

Аналіз показує, що вкрай важливою умовою успішного розгортання націєтворчого та державотворчого процесів є перехід до засад публічної політики. Вітчизняна політична наука та теорія державного управління із значним запізненням перейшли до осмислення концепцій публічної політики та публічного врядування, впровадження яких у життєдіяльність країн Заходу суттєво підвищило ефективність політичних систем і сприяло подальшій консолідації суспільства. Перехід від традиційної до публічної політики в Україні, його науковий супровід постає нині, як актуальне завдання українського націєтворення і розвитку демократії.

Практичне впровадження засад публічної політики та комунікативної раціональності потребує значних змін у способі мислення та діяльності суспільних акторів, коли рішення приймаються органами влади за активної участі інститутів громадянського суспільства, науковців, експертів, лідерів громадської думки, представників бізнесу, засобів масової інформації та інших суспільних акторів. Вироблення та здійснення такого типу політики, що формується в процесі комунікації інститутів публічного простору, процедурно є складним процесом, що обмежує свавілля посадовців, а тому наштовхується на опір органів врядування.

Важливим аспектом утвердження засад публічної політики є реалізація концептуальних ідей корпоративної соціальної відповідальності та корпоративного громадянства на основі послідовного втілення у практику морально-етичних принципів сучасної цивілізації. Мова йде про колективну соціальну відповідальність бізнес-структур, органів публічної влади та інституцій громадянського суспільства за стан справ у територіальній громаді чи регіоні [8]. Важливим кроком на цьому шляху є схвалення Кабінетом Міністрів України на початку 2020 р. «Концепції реалізації державної політики у сфері сприяння розвитку соціально відповідального бізнесу в Україні на період до 2030 року» [6]. На черзі прийняття заходів із практичної реалізації Концепції. Зміцненню фундаменту національного організму слугуватиме також децентралізація публічної влади шляхом формування об'єднаних територіальних громад та консолідованих спільнот районного й обласного масштабу в контексті нової регіональної політики в Україні.

Як показала сучасна історія української державності, не можна нехтувати питаннями безпеки нації у вельми прагматичному глобалізованому світі. У концептуальних теоретичних засадах національної безпеки, визначених у нормативних актах України, все ще домінують радянські етатичні й авторитарні традиції зводити національну безпеку до безпеки держави як політичного інституту та ігнорувати українську національну спільноту як головного суб'єкт-об'єкта безпеки. Водночас важко сприймається ідея про те, що українська держава, як уже відзначалося, повинна мати чітко означений національний характер [5].

Вищі органи державної влади не змогли усвідомити смертельної небезпеки, яка загрожувала Україні з боку сусідньої держави, яка веде сьогодні широкомасштабну гібридну війну проти суверенної держави. Не впевнено в цьому питанні виявляє себе і нинішнє політичне керівництво країни. Настав час українському суспільствознавству приділити належну увагу дослідженню вимог до морально-патріотичного рівня

правлячої еліти та пропорційного представництва етнічних груп у вищих ешелонах державної влади, як необхідних умов української безпекової політики.

Крім зовнішньої загрози національній і державній безпеці України, існують негативні внутрішньополітичні чинники, головним серед яких є політична корупція. У дослідженнях корупції, на нашу думку, недостатньо уваги приділяється її пагубному впливові на конституційні засади державного та суспільного ладу України. Особлива загроза політичній корупції полягає в тому, що вона деформує всі складові політичної системи країни (політичні інститути, політико-правові норми, політичну свідомість, культуру) і часто об'єктами свого впливу має життєві національні інтереси, зміну пріоритетів внутрішньої та зовнішньої політики. Значна частка вини за такий стан справ в українській державі лягає на так званих «олігархів», які, маючи домінуючий вплив на економіку, використовують свої ресурси у сфері політики задля реалізації егоїстичних інтересів. Тому розмежування політики і бізнесу та деолігархізація публічної влади є вельми актуальним завданням вітчизняного громадянського суспільства й українського парламенту.

Корупція, як показали недавні події в Україні, створює загрозу переродженню політичної системи нації у її протилежність – систему захисту корупціонерів, які крок за кроком підривають український суверенітет. Нехтування цією небезпекою становить внутрішню загрозу українському націєтворенню і зумовлює перехід держави під зовнішнє управління. Проблема і в тому, що громадяни корумпованої держави втрачають віру в свою державу, справедливість, краще життя і масово покидають Батьківщину.

## **5. Висновки та перспективи подальших досліджень в даному напрямку.**

Підсумовуючи усе вище сказане, можемо зробити висновки, що:

1. Розбудова української держави повинна йти шляхом зміцнення не лише її правового, соціального та демократичного характеру, а й формування національних ознак, що матиме істотний вплив на трансформацію суспільного організму як суверенної та життєздатної національної спільноти.

2. Концепція державності з часу проголошення суверенітету української держави не втрачає своєї теоретико-методологічної та практичної актуальності, оскільки процес державотворення триває, вимагаючи підтримки і співучасті усієї сукупності суспільних інституцій: правових, політичних, економічних, соціальних, наукових, культурних, релігійних та інших. З іншого боку, національна держава буде допомагати трансформації підсистем національного організму на засадах національних потреб та інтересів.

3. Національна державність повинна сприяти відродженню та подальшому розвитку української етнічної спільноти, забезпечення її домінуючої ролі у формуванні основ української політичної нації. Важливо приділяти достатню увагу практичній реалізації ідеї модерної української нації та її держави, втіленню в життя національної стратегії початку XXI століття, а також формуванню національної свідомості та культури усіх верств українського суспільства.

4. Для подальшого розвитку і зміцнення української держави особливе значення має формування і розвиток вітчизняної економіки, яка спроможна задовільнити життєві потреби та інтереси суспільства і бути конкурентоздатною на міжнародній арені. Особливо актуальним завданням залишається подолання політичної корупції – однієї з основних загроз українській державності, що вимагає чіткого розмежування бізнесу та політики, подолання олігархічних проявів у функціонуванні політичної влади, удосконалення публічних засад політики й державного управління.

Перспективним для вітчизняного суспільствознавства є всебічний та системний

аналіз феномену української державності як інтегральної категорії, що дає змогу глибше пізнати державотворчий процес в контексті проблем етнополітичного розвитку української спільноти та подолання геополітичних викликів сучасної цивілізації.

### Author details (in English)

## THE UKRAINIAN STATEHOOD DEVELOPMENT AS THE MAIN FACTOR OF RADICAL SOCIAL TRANSFORMATIONS

### Mariia RUDAKEVYCH

Ternopil Ivan Puluj National Technical University  
56 Ruska str., Ternopil, 46001, Ukraine  
e-mail: [rudakevych.mi@gmail.com](mailto:rudakevych.mi@gmail.com)  
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-6690-0234>

### Oleg RUDAKEVYCH

Western Ukrainian National University  
11, Lvivska str., Ternopil, 46009, Ukraine  
e-mail: [rudakevych.om@gmail.com](mailto:rudakevych.om@gmail.com)  
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-0725-6872>

**Abstract.** *Based on the theoretical foundations of the statehood concept as a complex of political, economic, social and cultural institutions created by the people who defend their vital interests, the current theoretical, methodological and practical problems of Ukraine's further formation as a national statehood are clarified, the implementation of which will be essential for radical transformation of economic and other spheres of public life. The main tasks of nationhood at the new stage of Ukrainian society development include: practice usage of ethnic and political theory of the nation, which dialectically combines ethnic, cultural and political self-organization of society and will contribute to the formation of a modern Ukrainian nation; overcoming the communist-Soviet ideology inertial influence, which defined the nation-state as "nationalist" and "bourgeois", and affirming in the public consciousness the idea of national statehood as an important political value and a means of social transformation on the basis of the national idea; structuring the national idea according to the main objects of its reflection (national community, national state, national development strategy), which will contribute to the specification and actualization of the Ukrainian national idea; introduction of public policy and communicative rationality principles into the process of public and state administration, which will ensure the adoption of political decisions by the authorities with the active participation of other public creativity subjects; the Ukrainian national political culture formation, which highlights national traditions and accumulates world experience of democratic governance; reliable securing of Ukrainian statehood in the globalized world and achieving peace on the eastern borders of the state; overcoming corruption as the main internal threat to the Ukrainian nation secure existence. Revealing the current tasks of the Ukrainian national statehood further development, the practical implementation ways and means are offered.*

**Key words:** *Ukrainian statehood, Ukrainian nation, national state, national idea, national strategy, economic system of the nation, social transformation, public policy, national political culture, national security.*

### Appendix A. Supplementary material

Supplementary data associated with this article can be found, in the online version, at <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2021/21rmirst.pdf>

### Funding

The authors received no direct funding for this research.

### Citation information

Rudakevych, M. & Rudakevych, O. (2021) Rozvytok ukrainskoi derzhavnosti yak holovnyi chynnyk radykalnykh suspilnykh transformatsii [The Ukrainian statehood development as the main factor of radical social transformations]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava* [Socio-Economic Problems and the State] (electronic journal), Vol. 25, no. 2, pp. 305-315. Available at: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2021/21rmirst.pdf>



**Використана література:**

1. Винниченко В. Заповіт борцям за визволення. Київ : Видавниче товариство «Криниця», 1991. 128 с.
2. Винниченко В. Українська державність. Відень, 1920. 32 с. URL: [diasporiana.org.ua/ideologiya/vynnychenko-v-ukrayinska-derzhavnist](http://diasporiana.org.ua/ideologiya/vynnychenko-v-ukrayinska-derzhavnist) [дата звернення : 12.10.2021].
3. Декларація про державний суверенітет України. Вісник Верховної Ради УРСР. 1990. №3. Ст. 429.
4. Котигоренко В. Націєтворчий процес суспільних криз в Україні. Наукові записки ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України. 2016. Вип. 3-4. С. 153–174.
5. Про стратегію національної безпеки України : Указ Президента України про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року. № 392/2020. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037> [дата звернення: 10.10.2021].
6. Про схвалення Концепцій реалізації державної політики у сфері сприяння розвитку соціально відповідального бізнесу в Україні на період до 2030 року. КМУ. Розпорядження від 24 січня 2020 р. №66-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/66-2020-%D1%80#Text> [дата звернення: 10.10.2021].
7. Рудакевич М. І. Професійна етика державних службовців : теорія і практика в умовах демократизації державного управління : моногр. Тернопіль : Астон, 2007. 398 с.
8. Рудакевич М. І., Рудакевич О. М. Проблеми утвердження корпоративної соціальної відповідальності та корпоративного громадянства в українському суспільстві. Соціокультурні та політичні пріоритети української нації в умовах глобалізації. : моногр. / Т. В. Гончарук-Чолач та ін.; за ред. проф. О. М. Рудакевича. Тернопіль : ВПЦ «Університетська думка», 2021. С. 260–274.
9. Рудакевич О. Національний принцип: етнополітична концепція нації : моногр. Тернопіль : Вид-во ТНЕУ «Економічна думка», 2009. 292 с.
10. Рудакевич О. Націологічні засади модернізації українського суспільства. Науково-популярне видання. Київ : Видавництво ПОЛІТІЯ, 2020. 360 с.
11. Рудакевич О. Політична культура національних спільнот: теорія та методологія дослідження : моногр. Тернопіль : ТНЕУ, 2013. 352 с.
12. Святоцький О. Українська державність: поняття, основні ознаки, символи, атрибути, витоки та етапи становлення. Голос України. 2019, 23 лютого. URL: <http://www.golos.com.ua/article/314085/> [дата звернення :12.10.2021].
13. Українська політична нація: проблеми становлення / за заг. ред. М. М. Розумного. Київ : Національний інститут стратегічних досліджень, 2012. 384 с.
14. Форсайт 2016: сценарій соціально-економічного розвитку України до 2020 і 2030 років: анотація / наук. керівник проекту акад. НАН України М. З. Згуровський. Київ : НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського»; Політехнік, 2016. 20 с.

**References**

1. Vynnychenko, V. (1991). Zapovit bortsiam za vyzvolennia [Testament to the fighters for liberation]. Kyiv: Vydavnyche tovarystvo «Krynytsia» [in Ukrainian].

2. Vynnychenko V. (1920) *Ukrainska derzhavnist* [Ukrainian statehood]. Wien. Retrieved from <http://diasporiana.org.ua/ideologiya/vynnychenko-v-ukrayinska-derzhavmist> [in Ukrainian].
3. Deklaratsiia pro derzhavnyi suverenitet Ukrainy (1990) [Declaration of State Sovereignty of Ukraine]. *Visnyk Verkhovnoi Rady URSS* [in Ukrainian].
4. Kotygorenko V. (2016) *Natsiitvorchyi protses suspilnykh kryz v Ukraini* [Nation-building process of social crises in Ukraine]. *Naukovi zapysky IPIEND im. I. F. Kurasa NAN Ukrainy*, vol. 3–4, pp. 153–174 [in Ukrainian].
5. Pro strategiiu natsionalnoi bezpeky Ukrainy : Ukaz Prezydenta Ukrainy pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 14 veresnia 2020 roku № 392/2020 (2020) [On the National Security Strategy of Ukraine: Decree of the President of Ukraine on the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine from September 14 2020, № 392/2020] (2020, September 14) [president.gov.ua/documents](http://www.president.gov.ua/documents). Retrieved from <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037> [in Ukrainian].
6. Pro skhvalennia Kontseptsii realizatsii derzhavnoii polityky u sferi spriyannia rozvytku sotsialno vidpovidalnoho biznesu v Ukraini na period do 2030 roku (2020) [On approval of the Concepts for the implementation of state policy in the field of promoting the development of socially responsible business in Ukraine for the period up to 2030]. (2020, January 24) [zakon.rada.gov.ua](http://zakon.rada.gov.ua) KMU. Rozporiadzhennia №66-r. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/66-2020-%DI%80#Tex> [in Ukrainian].
7. Rudakevych M. I. (2007) *Profesiina etyka derzhavnykh sluzhbovtziv : teoriia i praktyka v umovakh demokratyzatsii derzhavnogo upravlinnia* [Professional ethics of civil servants: theory and practice in the context of democratization of public administration]. Ternopil: Aston [in Ukrainian].
8. Rudakevych M. I., Rudakevych O. M. (2021). *Problemy utverdzhennia korporatyvnoi sotsialnoi vidpovidalnosti ta korporatyvnogo gromadianstva v ukrainskomu suspilstvi*. [Problems of establishing corporate social responsibility and corporate citizenship in the Ukrainian society]. *Sotsiokulturni ta politychni priorytety ukrainskoi natsii v umovakh globalizatsii*. [Socio-cultural and political priorities of the Ukrainian nation in the context of globalization]. O. M. Rudakevych (Ed.). Ternopil: VPC «Universytetska dumka» [in Ukrainian], pp. 260–274.
9. Rudakevych O. (2009) *Natsionalnyi pryntsyp: etnopolitychna konceptsiia natsii*. [National principle: etnopolitical concept of nation]. Ternopil: Vyd-vo TNEU «Ekonomichna dumka» [in Ukrainian].
10. Rudakevych O. (2020) *Natsiologichni zasady modernizatsii ukrainskogo suspilstva*. *Naukovo-populiarne vydannia* [National principles of the Ukrainian society modernization. Popular science edition]. Kyiv : Vydavnytstvo POLITIIA [in Ukrainian].
11. Rudakevych O. (2013) *Politychna kultura natsionalnykh spilnot: teoriia ta metodologiiia doslidzhennia* [Political culture of national communities: theory and methodology of research]. Ternopil: TNEU [in Ukrainian].
12. Sviatotskyi O. (2019) *Ukrainska derzhavnist: poniattia, osnovni oznaky, symvoly, atrybuty, vytoky ta etapy stanovlennia* [Ukrainian statehood: concepts, main features, symbols, attributes, origins and stages of formation]. *Holos Ukrainy*. Retrieved from <http://www.golos.com.ua/article/314085/> [in Ukrainian].
13. Rozumnyi, M. M. (Eds.). (2012). *Ukrainska politychna natsiia: problemy stanovlennia* [Ukrainian political nation: problems of formation]. Kyiv : Natsionalnyi instytut strategichnykh doslidzhen [in Ukrainian].

14. Forsait 2016: stsenariy sotsialno-ekonomichnogo rozvytku Ukrainy do 2020 i 2030 rokiv (2016). [Foresight 2016: scenario of socio-economic development of Ukraine until 2020 and 2030]. M. Z. Zgurovskyi (Eds.). Kyiv : NTUU «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute», Politekhnik [in Ukrainian].



© 2021 Socio-Economic Problems and the State. All rights reserved.  
This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.  
You are free to:  
Share — copy and redistribute the material in any medium or format Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.  
The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.  
Under the following terms:  
Attribution — You must give appropriate credit, provide a link to the license, and indicate if changes were made.  
You may do so in any reasonable manner, but not in any way that suggests the licensor endorses you or your use.  
No additional restrictions  
You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Socio-Economic Problems and the State (ISSN: 2223-3822) is published by Academy of Social Management (ASM) and Ternopil Ivan Puluj National Technical University (TNTU), Ukraine, Europe.

Publishing with SEPS ensures:

- Immediate, universal access to your article on publication
- High visibility and discoverability via the SEPS website
- Rapid publication
- Guaranteed legacy preservation of your article
- Discounts and waivers for authors in developing regions

Submit your manuscript to a SEPS journal at <http://sepd.tntu.edu.ua>

